

Мамченко Віталій

к.с-г.н, доцент

Басаргін Віктор

д.с-г.н, професор

Лавринюк Оксана

к.с-г.н, доцент

Степаненко Валентина

к.с-г.н, старший викладач

Житомирський національний агроекологічний університет

ТЕХНОЛОГІЯ ГОДІВЛІ ТА ЗАБОЮ НОРОК В УМОВАХ ТОВ «НАДГРАН» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Встановлено, що в умовах ТОВ «НАДГРАН» Житомирської області застосовують кліткову систему утримання норок. Молодняк та дорослих норок годують двічі, самок - 3-4 рази на добу спеціально виготовленим фаршем. Норок умертвляють 2%-м розчином дитиліну, який вводять внутрішньом'язово. Операцію проводять в цеху забою. Тут передбачено місце для забою тварин, охолодження тушок, для знімання, обезжирення та правки шкур.

Ключові слова: *годовля, утримання, норки, кліткова система утримання, фарш, технологія забою.*

It was established, that in the conditions of LLC "NADGRAN" of Zhytomyr region the cellular system of mink keeping is used. Young and adults mariors feed twice, females - 3-4 times a day by specially made minced meat. Nails are slaughtering with 2% solution of dytyline, which is injected intramuscularly. The operation is carried out at the shop for slaughter. There is provided a place for slaughter of animals, cooling of carcasses, for removing, degreasing and correcting skins.

Key words: *feeding, maintenance, mink, cell storage system, minced meat, slaughter technology.*

Постановка проблеми. Звірівництво має важливе значення в економіці України, забезпечуючи населення хутром і виробами з нього, легку промисловість – сировиною, виробників – прибутками [1].

Хижим хутровим звірам властива чітко виражена періодичність обміну речовин та енергії. Так, у літні місяці обмін речовин протікає найінтенсивніше, а з настанням осені він знижується, досягаючи мінімуму взимку. Сезонним коливанням інтенсивності обміну речовин відповідають активність ферментів, морфологічні показники крові та зміна маси тіла. Максимальна маса тіла у них спостерігається восени та взимку, влітку вона знижується.

Аналіз останніх досліджень. З м'ясоїдних хутрових звірів в Україні вирощують переважно норку, від якої одержують 90 % всього хутра, решта 10 % пропадає на лисицю (5 %), песця (4 %), та 1 % - на інші види [2,3].

Основними умовами успіху при вирощуванні норок є, перш за все, правильна годівля, догляд і утримання, спрямоване вирощування молодняку, відбір і підбір, а також планове проведення ветеринарних лікувально-профілактичних заходів на фермах [4].

Проте, успіх у норківництві залежить не тільки від правильного ведення племінної справи, а й великою мірою від умов вирощування та утримання тварин. На звірофермах використовують шедову систему утримання норок, яка забезпечує добру відтворну здатність звірів основного стада і сприяє вирощуванню відносно великого молодняку із шкуркою високої якості [5].

Хутрові звірі потребують легкозасвоюваної їжі, клітковина в їхньому організмі майже не перетравлюється. Синтез різноманітних вітамінів протікає менш інтенсивно, ніж у трав'яних тварин [6].

Методика досліджень. Дослідження були проведені в умовах ТОВ «Надгран» Житомирського району Житомирської області. Було проаналізовано особливості годівлі, утримання та забій норок в умовах ТОВ «Надгран» Житомирського району Житомирської області.

Результати досліджень та їх обговорення. На звірофермі ТОВ «Надгран» застосовують кліткову систему утримання норок. При цьому норки перебувають у клітках, що на 70 см підняті над землею та встановлені під навісом (шедом). Таке утримання дозволяє розмістити найбільшу кількість звірів на обмеженій території та механізувати годівлю, напування і збирання гною тощо.

У ТОВ «Надгран» утримують 2450 голів основного стада норок (табл. 1).

Поголів'я та продуктивність худоби та звірів ТОВ «Надгран»

Показники	Цифрове значення показника
Поголів'я норок основного стада, голів	2450
з них самок, голів	1929
Одержано молодняку норок, голів	9221
Припадає на 1 самку основного стада, голів молодняку	4,5

Дорослих норок (як самців, так і самок) та ремонтний молодняк утримують в клітках по одній голові. Клітки для самців розташовані окремими групами в кінці шедів, в яких сидять закріплені за самцями самки. Ремонтний молодняк утримують: самок - по 2-3 голові, а самців по одному. Недотримання норм посадки норок у клітки негативно впливає на ріст молодняку та на якість його шкурки.

Станом на 1.01.2018 року в господарстві використовують 7 порід: Сапфір, Фінська жемчужна норка (фінсапфір), Сканблек, Американське паломіно, Махогон, Сканбраун, Рояль-пастель.

Годівля і напування норок

З рослинних кормів використовують крупу та борошно вівсяне, гречане, ячневе, горохове та ін. Згодовують також макуху соняшникову, соєву і лляну, моркву, буряк, турнепс, картоплю, зернові овочі та ягоди.

Корм для норок – являє собою фарш, до складу якого входить понад 20 інгредієнтів (премікси, мінеральні речовини, сіль, кісткове борошно та інше.) Склад фаршу змінюється в залежності від пори року.

Замороженні м'ясо-рибні корми спочатку розморожують, миють і подрібнюють на різних машинах. Приготування фаршу для норок відбувається в кормоцеху в якому з різноманітної сировини (м'яса, риби, кісток, зерна та інших добавок, відповідно до раціону) за допомогою обладнання (кормоподрібнювачів, м'ясорубок, фаршмішалок, екструдера, пастовиготовлювача тощо) виготовлюють однорідну суміш, певної в'язкості – пасту, яка є кормом для тварин. При згодовуванні риби, якщо з кормом дається достатня кількість свіже меленої кістки, ніяких додаткових добавок не потрібно.

Секція 3. Годівля високопродуктивних тварин

Замороженні м'ясо-рибні корми спочатку розморожують, миють і подрібнюють на різних машинах. При варінні жирних свинячих субпродуктів в котел-змішувач для зв'язування бульйону і жиру засипають подрібнені зернові корми. Варінню підлягають також пивні і пекарські дріжджі і картопля. Зернові корми вводять в кормосуміш після обробки на екструдері. В цю масу додають рідкий корм (риб'ячий жир, молоко) та вітаміни, попередньо розведені з водою, молоком або жиром. Подрібнені корми перемішують в фаршмішалках для отримання однорідної маси. Після змішування фарш завантажують в спеціальні візки. Роздають корм візком, або спеціальним кормороздавачем з комп'ютеризованим дозатором. Режим годівлі норок у господарстві дворазовий - вранці і ввечері і завжди в певні години. Вагітних самок годують 3-4 рази на день. Корм дають щодня, без перерви, тому що навіть при короткочасному голодуванні норки втрачають у вазі і хутро блякне і стає менш густим. Роздачу корму проводять на протязі однієї години з часу його приготування. Температура кормосуміші в теплу пору року становить 10-12°C, а в зимовий період – +20–25°C. Фарш роздають порціями, викладаючи його на сітку вигулу або на спеціальний столик. Залежно від групи звірів їм можуть згодовувати порцію корму, або 2 чи 3 порції. Хижі звірі потребують великої кількості кормів тваринного походження, тому в господарстві дбають про створення запасу м'ясо-рибних кормів, та належне їх збереження та підготовку до згодовування. Для годівлі звірів використовують корми тільки якісні та уникають використання умовно-придатних кормів, тому що для них потрібна термічна обробка в автоклавах, до того ж є небезпека зараження тварин хворобам. Влітку норкам крім м'ясо-рибних кормів згодовують різноманітні рослинні корми: моркву, кабачки яблука, тощо. Молоко з власної молочнотоварної ферми згодовують сирим або заквашеним.

Фарш для годівлі норок наведений у таблиці (табл. 2).

Раціони мають забезпечувати наявність повноцінного білку, щоб не допустити затримки не тільки зміни, а й росту волосся і майбутньому плодючості у племінних тварин.

Напування здійснюється з напувалок, в які воду наливають за допомогою шланга, або навіть з відра.

Секція 3. Годівля високопродуктивних тварин

Раціони мають забезпечувати наявність повноцінного білку, щоб не допустити затримки не тільки зміни, а й росту волосся і майбутньому плодючості у племінних тварин.

Таблиця 2

Раціон для молодняку норок, г

Корми	г	На 100 ккал ОЕ			ОЕ, ккал
		ПП, г	ПЖ, г	БЕР, г	
		8,9	4,3-5,5	2,6-5,4	100
Голови яловичі	14,0	1,39	1,01	0,18	16,5
Голови свинячі	7,67	0,91	1,33	-	16,5
Печінка яловича	1,4	0,22	0,04	0,05	1,6
Кров	10	1,62	0,02	0,01	7,5
Книжка, сичуг	4,83	0,51	0,19	0,03	4,2
Рубець	4,02	0,51	0,2	0,01	5
Риба	6,32	1,97	0,71	-	15,7
Комбікорм	15,78	10,3	0,29	2,11	16
Картопля	5,68	0,12	-	1,09	5,0
Морква	14,8	0,13	-	0,83	4
Капуста	14,8	0,34	0,03	0,56	4
Соняшникова олія	0,45	-	0,42	-	4
Разом	100,0	8,75	4,3	4,87	100

Напування здійснюється з напувалок, в які воду наливають за допомогою шланга, або навіть з відра.

Забій норок та первина обробка шкурок

У листопаді, коли повністю дозрів волосяний покрив, проводять забій норок. Цю операцію здійснюють спеціально обладнаному приміщенні.

Норок умертвляють 2%-м розчином дитиліну, який вводять внутрішньом'язово [7]. Операцію проводять в цеху забою. Тут передбачено місце для забою тварин, охолодження тушок, для знімання, обезжирення та правки шкурок, є дві сушильні камери, відділення по відкатці шкурок по міздрі та шерсті, протряски шкур, є також кімната для сортування та подальшої обробки шкур, склад готової продукції. Всі приміщення обладнані кондиціонерами та вентиляцією (рис. 1, 2, 3, 4).

Рис. 1. Стіл для зняття шкурок

Рис. 2. Станок для зняття жиру зі шкурок

На сезон забою із кваліфікованих працівників господарства формуються тимчасова бригада для первинної обробки шкурок. Крім того, запрошуються фахівці з ТОВ «Галичхутро». Дані працівники виконують всі операції по забою тварин, обробці шкурок, їх сортування у суворій відповідності до інструкцій та настанов, правил охорони праці та техніки безпеки. Всі операції по забою проводяться за участю ветеринарного спеціаліста.

Рис. 3. Барабан для обкатки шкурок

Рис. 4. Цех з первинної обробки хутра

Всі трупі хутрових звірів, незалежно від причини загибелі, підлягають спалюванню. Їх спалюють у печі – крематорію конструкції Леонтьєва. Каркасом для такої печі слугує металева бочка без дна об'ємом 200 л. з кришкою в яку приварена труба. Бочка встановлена на металевому піддоні, кришка з трубою приварена до бочки на шарніри, щоб при завантажуванні трупів її можна було вільно відкинути. Нижня частина бочки, під колосником, служить топкою, а верхня, що над

Секція 3. Годівля високопродуктивних тварин

колосником, служить завантажувальною камерою і камерою для спалювання.

Висновки: 1. ТОВ «Надгран» спеціалізоване підприємство по утриманню норок кліткового розведення, яке динамічно розвивається. Його мета – виробництво шкурок цінних хутрових звірів у великій кількості, однорідних за кольором і структурою волосся, які б відповідали вимогам внутрішнього і світового ринку.

2. Виробничими здобутками звірогосподарства є: збільшення поголів'я самок норки в 2017 році проти 2007 на 175% (до 1827 голів) та поліпшення умов годівлі та утримання хутрових звірів на фермі, шляхом нового будівництва сучасних шедів;

3. В умовах ТОВ «Надгран» є власний забійний цех, в якому проводять наступні процеси: забій тварин, охолодження тушок, знімання, обезжирення та правка шкурок. Є дві сушильні камери, відділення по відкатці шкурок по міздрі та шерсті, протряска шкір, а також кімната для сортування та подальшої обробки шкур, склад готової продукції.

Література

1. Берестов В. А. Справочник по звероводству в вопросах и ответах. Петрозаводск: Карелия, 2014. 114 с.

2. Берестов В. А. Звероводство: [Уч. пособие]. СПб.: Издательство "Лань", 2002. С. 234–253.

3. Жинчин М. Я. Економічна ефективність хутрового звірівництва – основа конкурентоспроможності галузі. *Вісник ПДАТА*, 2014. Вип.12. Т. 2. С. 114–117.

4. Зайцев А. Г. Звероводство. К.: Урожай, 1984. 120 с.

5. Ильина Е. Д., Соболев А. Д. Звероводство: Уч. для студ. с.-х. вузов. М.: Агропромиздат, 1990. 272 с.

6. *Кормление пушных зверей*: монография / Н. Ш. Перельдик, Л. В. Милованов, А. Т. Ерин; под ред. Н. Ш. Перельдика. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Колос, 1981. 335 с.

7. Якубчак О. М., Хоменко В. І., Мельничук С. Д. Ветеринарно санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва. Київ, 2005. С. 613–620.

